

FELSŐÖRSI

IX. évfolyam 1. szám 2015. január
Felsőörsi Önkormányzat Kiadványa

Hírmondó

Tisztelt Felsőörsiek!

2013-ban hirdettük meg, hogy Felsőörsön is elindult a helyi értékek dokumentálása, gyűjtése. A helyi értékek gyűjtése jelenleg is folyik, eddig 5 felsőörsi értékről érkezett bejelentés a helyi értékek gyűjteményét kezelő bizottsághoz. Az első értékről a Felsőörsi Hírmondó 2013. júniusi számában „Kincs a temetőben” címmel számoltunk be. A jegyzékbe vett felsőörsi értékek bemutatását folytatjuk. Javasataikat továbbra is várjuk az erre rendszeresített formanyomtatványon, ami Felsőörs honlapjáról is letölthető

Helyi értéktár, avagy településünk kincsei

(http://www.felsoors.hu/egyeb_nyomtatvany --> 'Helyi_értéktárba_JAVASLAT_nyomtatvány') vagy a Faluházban beszerezhető.

Helyi értéktárba javasolt értékek például az alábbi kategóriákból kerülhetnek: épített környezet, kulturális örökség, természeti környezet, sport, turizmus, ipari és műszaki megoldások, agrár- és élelmiszergazdaság, egészség és életmód, stb.).

Javaslatokat folyamatosan küldhetnek (akár elektronikusan is az onkormanyzat@felsoors.hu elektronikus levélcímre), de a **2015. február 9-ig** beérkezett javaslatok jó

eséllyel egy készülő, Felsőörs értékeit bemutató kiadványban is szerepelhetnek.

A Felsőörsi értéktárba eddig felvett kincseink:

- Legrégibb sírkő
- Felsőörs prépostjai, plébánosai
- Pápay Sámuel nyelvész
- Árpád-kori prépostsági templom
- Szent-kereszt hegy

Várjuk további javasataikat!

A HELYI ÉRTÉKEK FELVÉTELÉT VÉGZŐ
HUMÁN BIZOTTSÁG

Ne égessük el a háztartási hulladékot!

Bizonyára sokan tapasztalták, téli esteken sétálva Felsőörs utcáin csípős, jellegzetesen bűdös füstöt hozott feléje a szél. Sajnos az

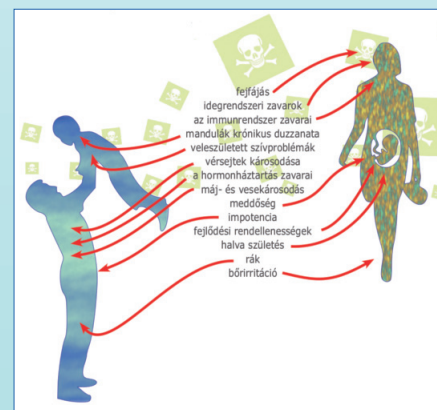

ország egyre nagyobb környezeti problémájává, egészségügyi kockázatává válik a háztartási kazánokban történő illegális hulladékégetés hatása. Ez a jelenség a háztartási hulladékégetés statisztikáiban is nyomon követhető, ugyanis a téli hónapokban jóval kevesebb az elszállított hulladék mennyisége, mint az év egyéb részében.

A háztartási hulladék egyre nagyobb része különféle csomagolási hulladék (műanyagok, papír) amelyek éghetőek. Sajnos vannak, akik tudatlanságból, félreértelmezett takarékoskodásból ezeket otthon a vegyes-tüzelésű kazánjukban vagy egyéb fűtőkészülékükben megpróbálják elégetni. Nyilván az egész falu egy emberként tiltakozna, ha egy hulladékégető művet akarnának Felsőörsön létesíteni. Pedig egy modern hulladékégető üzemben arra tervezett berendezésben, folyamatosan ellenőrzött módon és többféle, jó hatásfokú szennyezőanyag leválasztó berendezéssel szűrik a füstöt, amelynek meg kell felelnie a nagyon szigorú európai kibocsátási határértékeknek. Háztartási tüzelőberendezések kéményén töményen, tisztítás nélkül távozik a mérgekkel teli füst.

A hulladékok égetésekor sokféle mérgező anyag szabadul fel. Ezek nagy töménységben azonnali halált is okozhatnak, kisebb koncentrációban megbetegítenek, magzatban-
gyerekekben fejlődési rendellenességet okoznak. A PVC égéstermékei közé tartozik

például a foszgén vagy a dioxinok. A foszgén az első világháborúban harci gázként bevetve katonák ezreinek halálát okozta. A dioxinok egészségromboló hatása kiemelkedően sokrétű: nőknél meddőséget, torzszülött csecsemőket, férfiaknál impotenciát okoznak. A PVC-n kívül nagyon sokféle egyéb műanyagot használunk, mindenféle adalékanyagokkal. Az égéstermékek ártalmi is ennek megfelelően sokrétűek és súlyosak. Csak néhány példa: bőrirritáció, rák, idegrendszeri zavarok és következményeik, az immunrendszer zavarai, mandulák krónikus duzzanata, veleszületett szívproblémák, vérsjtek károsodása, hormonháztartás zavarai, máj- és vesekárosodás, meddőség, impotencia, fejlődési rendellenességek, magzati károsodás, veleszületett szívproblémák, halva születés, fejfájás, vesejtek károsodása, máj- és vesekárosodás, légzési elégtelenség, asztma, tüdőgyulladás, tüdővízenyő, halál. (Folytatás a következő oldalon.)

(Ne égezzük el a háztartási hulladékot című cikk folytatása az előző oldalról.)

A házunk, ablakaink résein a lakásba is bejutó veszélyes anyagok észrevétlenül mérgeznek, vagy súlyosbítják az amúgy meglévő egészségügyi bajainkat.

Milyen szilárd anyaggal szabad tüzelni és mivel nem a háztartási tüzelőberendezésekben?

Szabad:

– Lehetőleg tető alatt, legalább egy évig szárított keményfa alapú tűzifa (szárított puhafa gyümölcsfa, venyige is égethető, fenyőfával annak gyantatartalma miatt ne tüzeljünk)

– Fából vagy mezőgazdasági melléktermékből készült pellet, biobrikett

– Szén (ha módunkban áll, a szén helyett fát válasszunk inkább a szén kén tartalma miatt)

Tilos:

– Festett, lakozott vagy egyéb módon kezelt fa

– Bútorlap, pozdorja, rétegelt lemez (ezeknek a ragasztóanyag tartalma miatt)

– Építési fa hulladék (ezeket régen arzén tartalmú szumentesítővel, ma pedig halogénezett lángmentesítő anyagokkal kezelik)

– Színes, fényes papírhulladék (a normál újságpapírt is inkább csak begyűjtáskor használjuk)

– Műanyag, gumi, ruha, cipő és bármilyen települési hulladék

Mit tehetünk, ha valakinél a fenti hulladékok háztartási égetését tapasztaljuk?

– Figyelmeztessük erre cikkre hivatkozva, hogy ez tilos, és mérgezi saját magát és a környezetét.

– Ha ismételt kérésünkre sem hagy fel ezzel a tevékenységével, forduljunk a polgármesterhez, vagy a járási kormányhivatalhoz levélben, amely 300.000 Ft bírsággal büntetheti a leve-

gő védelméről szóló 306/2010 (XII.23) kormányrendelet szerint. (Ne feledjük, a kémény vizsgálatával a hulladékégetés megtörténte utólag is könnyen bizonyítható!)

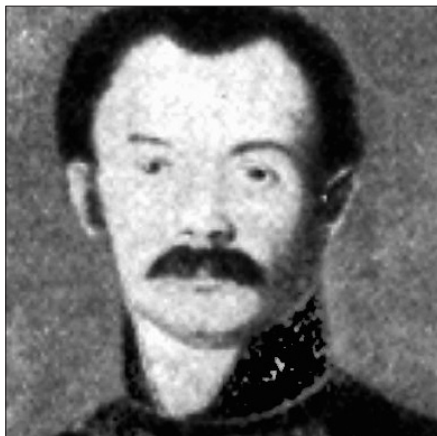
Bízom benne, ahogy falunkban a kültéri avar égetés korlátozása is széleskörűen elfogadott és betartott, úgy az illegális hulladék égetése is visszaszorul. A háztartásunkban képződő hasznosítható hulladékot vigyük a szeletív hulladékgyűjtőhöz, a veszélyes hulladékokat az arra kijelölt gyűjtőhelyekre adjuk le, egyéb nagyobb méretű kezelt fa hulladékot/bútort pedig a lomtalanításkor tegyük ki.

Minél többen figyelünk ezekre a dolgokra, annál jobban élhető és egészségesebb lesz Felsőörs környezete és minden lakója.

KEPES JÓZSEF

VEGYÉSZMÉRNÖK,

LEVEGŐTISZTASÁG-VÉDELMI SZAKÉRTŐ

Pápay Sámuel nyelvész (1770–1827)

1770. március 8-án született Felsőörsön. Apja Pápay János református iskolamester, édesanyja Kis Katalin. Gyermekkor anyai nagyapja felsőörsi házához köti, aki minden valószínűség szerint a falu elöljárója volt. Iskolái: 1788–89-ben Kassán járt iskolába, atyja korai halála után azonban visszatért Veszprém megyébe. Neveltetéséről a továbbiakban idősebb testvére, Pápay János gondoskodott. Reménytelen anyagi helyzetében Eszterházy Károly egri püspökhöz folyamodott és elhagyta felmenői hitét, hogy iskoláit befejezhesse áttért a katolikus hitre. Így került a püspök támogatásával előbb Pestre, majd a jogi tanulmányok végzésére Egerbe. Itt két éven át jogi tanfolyamra járt és a magyar nyelv és irodalom tanulmányában is előmenetelt tett. Fővárosi tartózkodása alatt hatást gyakoroltak rá az 1790-es mozgalmas jelenetek. 1793-ban a pesti királyi tábla jurátusa lett. 1796. június 6-án ügyvédi vizsgát tett és június 10-én felesküdtött prókátornak. Ezután Pápára ment és itt vette

hírét az Egerben megüresült magyar nyelv és irodalom tanszékének. Pártfogó püspöke 1796. szeptember 12-én ki is nevezte 500 ft. Évi fizetéssel. Pápayt a tanítói buzgóság annyira magával ragadta, hogy tanítványainak sokszor tartott külön órákat is. Ennek az lett a következménye, hogy belefáradt a munkába és gyakran betegeskedett. Pártfogója, Eszterházy püspök halála után 1800-ban lemondott tanítói állásáról és Pápára költözött. Itt ügyvédi gyakorlatot folytatott, a következő évben pedig tiszteletbeli ügyésszé nevezte ki Veszprém megye főispánja. 1802-ben gr. Eszterházy Miklós a deveszéri uradalom ügyészévé, a főispán pedig megyei táblabíróvá nevezte ki. A gróf pár év múlva összes uradalmainak ügyét rábízta. 1805-ben feleségül vette pókateleki Kondé Antóniát, bátyja feleségének húgát. Pest vármegye műszótár készítését határozta el, úgy, hogy minden megye készítsen ilyen szótárt, hogy ezekből tudják összeállítani a teljes szótárt. Veszprém vármegye Pápayt kérte fel erre a munkára, melynek ő derekasán megfelelt. Neki köszönhető a törvényhozás magyar szavai. Pl. vád, vádlott, tanúk, védők, bírák stb.

1807-től sűrű levelezésben állt Kazinczy Ferencsel. „Nekünk magyaroknak is hazafias kötelességünk, hogy vállvetve munkáljunk nyelvünk erejének és fényének gyarapításán, hogy megóvjuk a külső térvészteségtől, s a belső romlástól, hogy napfényre hozzuk kincseit az évszázadok irodalmából.” – mondja.

Dúl a harc az ortológusok és a neológusok között. Mérsékelt nyelvújítás, ragaszkodás a deák nyelvhez, vagy a teljes megújítás, idegen helyett magyar szavak. Ő az utóbbi és Kazinczyék mellett foglalt állást.

„A nyelv a tudományok kulcsa. Minél műveltebb az, annál tanultabb a nemzet.” – írja.

„A tudós, csinos nyelv fenntartja századok múlva is dicsőségét a népnek.”

Egy évvel később, 1808-ban jelenik meg korszakalkotó nagy műve a Magyar Minerva 4. Kötetében A magyar literatúra esmérete címmel, az első magyar nyelvű rendszeres irodalomtörténetünk.

A magyar tudós társaság létesítéséhez háromévi jövedelmét, ezer ezüst forintot ajánlott fel.

Érdemei méltatását többen szorgalmazták falunkban. Így dr. Körmendy József prépost úr, dr. Köves Ferenc miniszteri tanácsos úr, Kozma László az iskola akkori igazgatója. Nekik és Zákonyi Ferencnek, az Idegenforgalmi Hivatal vezetőjének köszönhető, hogy 1966. május 29-én délelőtt 11 órakor szülőháza, a volt községi tanásháza falán emléktáblát lepleztek le tiszteletére.

Felirata: A magyar irodalomtörténet nagy alakja Pápay Sámuel 1770-1827 Felsőörsön született és innen indult el. A magyar irodalomról elsőnek írt. S neve mintha csillag gyúl... Ezért emlékeznek róla a késői utódok Idegenforgalmi Hivatal Községi Tanács VB 1966.

Sírja Pápán az alsóvárosi temetőben található.

RÁSKY MIHÁLYNÉ

Önkormányzati hírek

Felsőörs Község Önkormányzatának képviselő-testülete 2015. január 29-én tartotta soron következő ülését.

A Felsőörsön közétkeztetést biztosító Bakony Gaszt Zrt az Emberi Erőforrás Minisztérium közétkeztetésre vonatkozó és új élelmiszeri nyersanyagnormákat tartalmazó rendeletére, továbbá egyéb más költségnövelő tényezőre alapozva azzal kereste meg az Önkormányzatot, hogy az általa Felsőörs területén biztosított közétkeztetés árait kis mértékben emelni kívánja. Az Önkormányzat részben jogosnak ismerte el a szolgáltató javaslatát, és a tárgyalásokat követően megállapodást kötött a Bakony Gaszt áremelési javaslatának 50%-os érvényesítésére. A testület a közétkeztetésre és a szociális étkeztetésre nézve a következő térítési díjakat állapította meg.

Az önkormányzat által fenntartott Miske Óvodában:

- az ebéd térítési díja: 250,- Ft/fő/nap. (5 Ft emelés)
- az uzsonna térítési díja: 63,- Ft/fő/nap. (nem változott)
- a reggeli térítési díja: 63,- Ft/fő/nap. (nem változott)

A Malomvölgy Általános Iskolában:

- az ebéd térítési díja: 325,- Ft/fő/nap. (10 Ft emelés)
- a tízórai és uzsonna térítési díja: 190,- Ft/fő/nap. (nem változott)

Az önkormányzat által biztosított szociális étkeztetés díja:

- intézményi térítési díj: 425,- Ft/fő/nap. (10 Ft emelés)

Az Önkormányzat közétkeztetésre és szociális étkeztetésre vonatkozó rendelete egyebekben nem változott, a rászorulókat a tavalyival megegyező módon részesülhetnek kedvezményben. Az erre vonatkozó kérelmekről a Humánbizottság dönt.

A következőkben a Testület a szociális ellátásokról tárgyalt. Felsőörsön a Balatonalmádi Szociális Társulás látja el a házi segítségnyújtást és a nappali ellátást. A Balatonalmádi Szociális Társulás társult önkormányzatai, a Társulási Megállapodásban a Balatonalmádi Város Önkormányzatát jelölték ki a rendeletalkotásra. Önkormányzatunk a rendeletalkotáshoz azt a javaslatot tette Balatonalmádi Város Önkormányzatának, hogy a korábbiakhoz hasonlóan két szolgáltatást a társulás térítésmentesen nyújtsa.

A továbbiakban az óvodai beíratásról, az óvoda létszámáról és a nyári üzemeléséről határozott a Testület. Az Önkormányzat a törvényi fel-

hatalmazás alapján megbízta az óvodavezetőt, hogy legfeljebb húsz százalékkal átlépje az óvodai csoportra megállapított maximális létszámot a 2015/2016 nevelési év indításánál, így a csoportonkénti maximális létszám 30 fő legyen. A 2015/2016. nevelési évre az óvodai beíratás időpontja 2015. április 20. 8.00–16.30 óráig lesz. A Testület Miske Óvoda nyári működését az alábbiak szerint határozza meg:

- összevont csoportos működés: 2015. június 15–július 31. és augusztus 24–28 időszakban.
- teljes zárva tartás: 2015. augusztus 3–21.

Következő napirendi pontként a Testület áttekintette és elfogadta az Észak-Balaton Törség Települési Szilárdhulladék Kezelési Önkormányzati Társulás 2014. évi tevékenységéről (az Észak-Balaton Törség Települési Szilárdhulladék-kezelési Rendszer működési területén lévő 33 db települési szilárdhulladék-lerakó rekultivációja projekt lezárásáról és a Társulás pénzügyi jelentéséről) szóló beszámolóját.

A következő napirendi pontban az Önkormányzat és a DRV által közösen benyújtott és elnyert (napelemes energiatermelő rendszer megvalósítására vonatkozó) pályázat önrészéről tárgyalt. A partner DRV-vel és a pályázatot bonyolító szervezettel folytatott egyeztetések még nem zárultak le, ezért az ezzel kapcsolatos döntéshozatal a Testület elnapolta a következő, februári ülésére.

A Testület tárgyalt még képviselők által felajánlott tiszteletdíjakról, meghallgatta a Polgármester beszámolóját a lejárt idejű határozatok végrehajtásáról, és az elmúlt ülés óta történt fontosabb önkormányzati eseményekről.

A képviselők áttekintették a rendezvénynaplár februárban és márciusban tartandó eseményeit, a Hírmondó következő számának tartalmát.

A képviselő-testületi ülések részletes jegyzőkönyveit olvashatják községünk honlapján (www.felsoors.hu) az 'Önkormányzat' -> 'Jegyzőkönyvek' menüpont alatt.

DR. KULCSÁR TAMÁS
ALPOLGÁRMESTER

Rendezvények 2015 február–március

Dátum	Program	Szervező	Helyszín
Február 7. 18 óra	Farsangi Bál	Önkormányzat	Malomvölgy Okt. és Szabadidő Központ
Február 14.	Iskolafarsang	Szülői Munkaközösség	Iskola
Február 21.	Bálint-napi Fánkfarsang	NÖFE	Civilház
Február 27.	E-F-I-TT TESZT	EFI, Önkormányzat	Iskola
Március 14–27.	Huszáruha kiállítás	Felsőörsért Közalapítvány	Civilház
Március 15.	Nemzeti Ünne	Önkormányzat	Hősök kertje
Március 21–27.	„Öltögetünk, örökítünk” kézimunka kiállítás	Felsőörsért Közalapítvány	Civilház
Március 29–április 3.	Tojásfa kiállítás	CBK	Civilház

A programváltoztatás jogát fenntartjuk.

Felsőörs Karácsonya

2014. 12. 23-án igazán szép téli estén (már csak a hó hiányzott) tartottuk hagyományos, falusi karácsonyi ünnepünket.

A tavalyi évhez hasonlóan az országos híró Szilágyi Harang együttes koncertjével kezdődött méltó helyszínén, az Árpád-kori műemlék-templomunkban.

A csengettyűsök koncertje után a Civilház udvarán folytatódtak a programok. A Polgármester úr ünnepi köszöntőjét követően a Malomvölgy Általános Iskola karácsonyi műsorában gyönyörködhettünk. A 3. osztályosok régi időket idézve regőlst adtak elő, a 4. osztályosok Hans Christian Andersen megható, örökbecsű meséjét, A kis gyufaárus lány történetét játszották el. Az iskolai kamarakórus karácsonyi dalsokorral készült, majd az Apró torna csoport uv fényes kendő és kesztyű gyakorlata kápráztatta el a közönséget. Ady Endre gyönyörű, szívet melengető Karácsony című versével fejeződött be a műsor, melyet hozzá illően Kaszás Zoli bácsi szavalt el.

A Sportegyesület meleg gyümölcszeával, forralt borral várta az ünneplőket, amihez a Miske Óvoda által készített mézeskalácsokat, valamint szaloncukrokat kínáltunk.

Köszönöm a fellépőknek, betanítóknak a csodaszép műsort, Szalai Attilának, hogy egész évben gondoskodott rendezvényeink hang- és fénytechnikájáról, Polgárőrségünknek az örökös felügyeletet, Felsőörs lakosságának pedig a nagyszámú részvételt, s hogy együtt ünnepelethtünk.

TÓTH CSABÁNÉ KÖZÖSSÉGSZERVEZŐ

Élet az Idősek Klubjában

A 2014-es évet novemberben egy székesfehérvári nagy kirándulással koronázta meg klubunk. A „Seuso kincsek nyomában” című kiállítással kezdtük programunkat, ahol komoly biztonsági felügyelet mellett nézhettük meg az ezüst kincseket.

Ez után a Széchenyi Török Fürdő kényeztető hatásait élveztük. Este csodálatos élményekkel tértünk haza.

Decemberben a Balatonalmádi Kulturális Központban neves színművészek adtak egy csodálatos karácsonyi műsort a Balatonalmádi Szociális Alapszolgáltatási Központ szervezésében. A rendezvényen a Központ valamennyi tagintézményének klubjai jelen voltak, így a felsőörsi klubon kívül a litéri, balatonfűzfői, szentkirályszabadjai és balatonalmádi tagok 200 fővel ünnepeltek.

Még decemberben volt egy nagyszabású karácsonyi klubdelutánunk, amit Szabó Balázs Polgármester Úr nyitott meg, majd Báles János Intézményvezető-helyettes is köszöntötte a megjelenteket.

Klubunk tagjai között többen is képviselik a Felsőörsi Búzavirág Népdalkört, ezek a tagok

átnyújtottak nekünk egy szép énekcsoportot.

A Malomvölgy Általános Iskola kis tanulói egy nagyon kedves betlehemes műsorral kedveskedtek nekünk. Tagjaink közül Tamberger Lilla egy verssel lepett meg minket, ez után egész estig tartó mulatozás következett. A 2015-ös évet is hasonlóan folytattuk, mint ahogy az előzőt befejeztük.

Január 21-én Pápara mentünk a Várkert Fürdőbe. A hideg ellenére nagyon jól éreztük magunkat a kinti medencében is. Különös hangulata volt, ahogy párolgott a meleg víz, és mi ködfátyolba burkolózva nevetgélünk. Nagyon jól sikerült ez a nap is.

Januári klubdelutánunkat Dervalics Róbert és a Búgócsiga Zenekar két tagjának – Boros Péter billentyűs, ének, Horváth Zoltán dob, ének – fellépése koronázta meg: Először Louis Armstrong dalok csendültek fel Robi előadásában. Ha becsuktuk a szemünket, egy amerikai füstös bárba képzelhettük magunkat, ugyanazt a rekedtes hangot élvezhettük, mint az eredeti. A vidám hangulatot csak fokozta, amikor levetítettük az elmúlt év rendezvényeiről készült fotókat.

Ez után magyar előadók ismert dalait énekelhettük együtt a zenekarral, és táncoltunk a mulatós zenére. Köszöntöttük születésnaposainkat, és névnaposunkat, felcsendült a „Happy Birthday to you” és Szécsi Pál örökzöld slágere az „Egy szál harangvirág”. Reméljük, hogy legalább ilyen jól sikerülnek az elkövetkező hónapok programjai is, ezért szeretettel várjuk az Idősek Klubjába klubtagjainkon kívül Felsőörs minden lakóját, a jelenlegi és jövőbeni nyugdíjasokat, érdeklődőket is.

HERBELY TÍMEA, KLUB MUNKATÁRS

Tisztelt Felsőörsiek!

2015. február 21-én megrendezzük a már hagyományos Fánkfarsang programunkat a Civilházban. Szeretnénk ebben az évben is Fánkversenyt rendezni. A gyerekeknek szervezünk Játsházat. Lesz meglepetés program, tombola, büfé. Kóstolójegy ellenében a megjelentek fánkot és egyéb finomságot kóstolhatnak. A részvétel ingyenes.

Mindenkit szeretettel vár a Nők Felsőörsért Egyesülete

Tél végi munkák a kiskertekben

Tisztelt kertbarátok!

Rövid szünet után folytatjuk tavaly ősszel elkezdett sorozatunkat a kiskertekben elvégzendő időszakos munkákról. Fontos, hogy az ismereteink naprakészek legyenek, mert csak így tudunk előre tervezni, és az időnket jól kihasználni. Remélem, hogy ez a rövid összefoglaló hozzájárulhat ahhoz, hogy az érdeklődő, de még kevesebb tapasztalattal rendelkező kertbarát társam is időben el tudja végezni a tél végi, kora tavaszi kiskerti teendőket a metszéstől a növényvédelmen keresztül az ültetésig.

Januári hetek. (átlagos hőmérséklet: -2°C)
Folytathatjuk a szerves és műtrágyák beszerzését, sőt, ha lehetőség van rá, ki is szórhatjuk. Ilyenkor persze az is fontos, hogy azonnal beássuk a földbe.

Szerezzük be a még hiányzó vetőmagokat. Gondoljunk már most a növényvédelemre! Tervezzük meg a szükséges növényvédő szereket és szerezzük is be azokat!

Ne feledkezzünk meg az eltárolt zöldségekről, gyümölcsökről. Vizsgáljuk meg és válogassuk át, távolítsuk el a nem egészséges darabokat! Ha nincsenek fagyos napok, akkor elkezdhetjük a gyümölcsfák és a szőlő metszését is.

6. hét (átlagos hőmérséklet: 1°C)
A metszés és a gyümölcsfák megtisztítása lehet a legfőbb feladat a februári első héten. Ha megenyhül az időjárás, akkor a szőlő metszési munkáit is végezhetjük. Az idősebb szőlőnövénnyek tőkét, karjait a gyümölcsfák törzséhez hasonlóan szabadítsuk meg a vastag rétegben elhalt kéreg részeketől!

A fólia sátrakhoz kapcsolódó teendők is sokasodni kezdenek. Akik saját palántanevelésben gondolkodnak, azoknak ideje elültetni a magokat. Palántaneveléshez legalább langyos és világos helyre van szükség. Meghálálja a kis növény, ha naponta gondozzuk, ha naponta akár többször is vízpermettel „kedveskedünk” neki.

A pincében ilyenkor van a borok második fejtésének az ideje. Gondoskodjunk az üresen maradt hordók, ballonok kitisztításáról, esetleg kénezéséről! (hektoliterenként kb egy fél kénzalag)

7. hét (átlagos hőmérséklet: 0-1°C)
Továbbra is fontos munkának tekintendő a gyümölcsfák, cserjék, bokrok ritkítása, metszése, trágyák kiszórása. Ellenőrizzük a permetező gépet, mert hamarosan használnunk kell. Készítsük elő a legkorábban vethető sárgarépa, petrezselyem, zöldborsó helyét, a mákot pedig már most vessük el!

Végezzük el a szőlőnél a rügyvizsgálatot. A rügyvizsgálat során elsősorban a fagyott, károsodott rügyek számát tudjuk könnyen megállapítani. Ha a metszési felületen a fő-rügy és mellék-rügyek zöld színűek, nincs fagykár. A fagykárt a rügyek barna, fekete elszíneződése mutatja. Lehetőleg várjunk a rügyek duzzadásáig, hogy láthatóvá váljanak az egészséges rügyek.

8. hét (átlagos hőmérséklet: 1°C)
Ezen a héten rendszerint már nincsen akadály a tavaszi talajművelésnek, az ásásnak. A talaj tavaszi előkészítése az őszi ásás vagy szántás elegendését, esetleg sekély művelését jelenti. Ilyenkor a talaj omlós, könnyen porlad, a jó vetőágy kialakításához elegendő a simítás vagy a gereblyezés.

Továbbra is feladat az alma és a körte metszése, ifjítása. A szőlősor hiányosságainak pótlása érdekében készítsük elő a talajt a szőlő döntésére, bujtására.

Elvethetjük a szabadföldi, korai ültetésű paradicsomot. A fóliasátorban vethetjük már a hónapos retket.

9. hét (átlagos hőmérséklet: 1-2°C)
Ha eddig az időjárás miatt még nem tudtunk foglalkozni a gyümölcsfáinkkal, akkor ezen a héten már időszakos mindenhol elkezdni a metszést. Először az almatermésűekkel (alma, körte, naspolya) és a csonthéjasokkal kezdjük, kivéve a kajszit és az őszibarackokat, mert ezeket csak rügyfakadás után vegyük munkába, kivéve ezzel a gutaütést (monília okozta hirtelen ágelhalás)!

E héten elvethetjük a hónapos retket, a borsót, és a gyökérféléket.

Elkezdhetjük a szőlő kitakarását is. Készüljünk fel a lemosó permetezésre is. Cél szerű a réztartalmú permetszer használata.

A fóliában hajatott saláta első fejei már szedhetők.

10. hét (átlagos hőmérséklet: 4°C)
Ezen a héten leszedhetjük gyümölcsfáinkról a télire felrakott takaró és védő anyagokat, és ha még nem tettük meg, akkor nyissuk meg a szőlőt! Végezzük el a remélt termést leginkább befolyásoló, rügyattanás előtti növényvédelmi kezelést, a lemosó permetezést! Végezzük el a tavaszi gyümölcs és szőlőtelepítéseket!

Ne feledkezzünk el a dughagyma ültetéséről! Elvethetjük a szabadföldi termesztésű paradicsomot is.

11. hét (átlagos hőmérséklet: 6°C)
Ezen a héten a rügyattanás előtti permetezések befejezése a legfontosabb tevé-

kenységünk. Lehetőleg a díszfákat és a cserjéket is kezeljük!

A korábban elvetett zöldségfélék után most már kivalántázhathatjuk a szabadba szánt fejes salátát is. Figyeljük folyamatosan az ágyásaink hőmérsékletét. A hagyma, a káposztafélék, a cékla, a burgonyafélék ültetéséhez 5-8 °C talajhőmérsékletre van szükség.

Fejezzük be a szőlő metszési munkáit, és végezzük el a szaporítás (döntés, bujtás) műveleteit! Kezdjük el ültetni az előcsíráztatott korai burgonyát!

12. hét (átlagos hőmérséklet: 6°C)
Fejezzük be a szőlő és őszibarack metszését, vágjuk vissza az új ültetésű csemeték vesszőit. Elültethetjük a korai káposztafélék palántáit és telepíthetjük a spárgát is.

Távolítsuk el az évelő hagymás virágok és a rózsza fagy elleni takaróját és végezzük el a rózsza metszését!

Még vethetünk zöldborsót, retket, zöldbabot.

13. hét (átlagos hőmérséklet: 8°C)
Végezzük el a gyümölcsfák tervezett oltását, átoltását! A metszésből származó gallyakat, ágakat, venyigét gyűjtsük össze, és aprítsuk fel tüzelőanyagként szalonnasütéshez.

Ültethetünk gyümölcsfákat, új szőlőoltványt, telepíthetünk örökzöld dísnövényeket. Itt az ideje a gyeptavaszi ápolásának is. Gyeplazítással és komposzt, biohumusz felülszórásával gondozhatjuk füves területünket, de ügyeljünk arra, hogy a tavaszi nagy vegetációs hajtás előtt befejezzük ezeket a műveleteket.

A paprika palántákat 4 lombleveles állapotuk előtt tűzdeljük át 5-8 cm-es tápkockába! Kezdjük el a középkorai termesztésre szánt karfiolok ültetését 50x50-es térállásba. A paradicsom palántákat már kiültethetjük a fóliasátor alá. Szabad földbe majd csak akkor, ha a talajhőmérséklet eléri a 10-13 °C-ot. Március végén kezdhetjük meg az uborka palánták nevelését is.

14. hét (átlagos hőmérséklet: 9-10°C)
E héten végezzük el a kajszit és őszibarackfák metszését! (a monília fertőzés elkerülésére a rügyfakadás és a virágzás közötti időszak a legalkalmasabb) Április elejétől kiültethetjük a paprikapalántáinkat a fóliasátor alá. Szerencsés esetben már júniusban lehetnek érett paprikáink.

Végezzük el a virágzás előtti permetezést! Azt, hogy pontosan mi ellen és mivel, a Hírmondó legközelebbi számában foglalkozunk.

Könyvajánló

Ha az ember Toscanában jár, szemét is, lelkét is megragadja a táj különös hangulata. A lágyan hullámzó dombvidék olajligetei és hullámzó búzamezői között meghúzózó villák és a dombtetőkön girbegurba módon egymáshoz bújó cseréptetős épületek, ódon templomok látványa minden szépségre fogékony látogató szívét oly melegséggel tölti el, ami sokáig tartó élményt ad a szürke téli hónapokra. Bármerre is nézünk körül tágabb hazánkban, Európában, mindenütt azt látjuk, hogy a tájat tisztelő ember sajátos építészeti kultúrát teremtett, és mindig úgy rendezte be környezetét, hogy az épített világ harmonikusan illeszkedjék a természeti környezetbe.

A Balaton-felvidékről azt tartják, hogy a legészakibb mediterrán vidék. A napfény itt majdnem olyan erős, mint a Földközi-tenger mellékén. A színek élénkebbek, a vonalak élesebbek, mint más magyar vidékeken. Az ember és a természeti környezet hagyományos együttlélése a sajátos tájhasználatban és a jellegzetes Balaton-felvidéki építészetben követhető nyomon. Ennek az építészeti stílusnak a még meglévő eleven példáit ismerhetjük meg Krizsán András Ybl-díjas építész A Balaton-felvidék tájba simuló népi építésze című szép kiállítású könyvében. Nem véletlen talán, hogy a legtöbb Balaton-felvidéki település olyan településképp kialakítására törekszik, ami úgy teszi jellegzetessé, karakteressé a vidéket, hogy az megőrizze az eredeti és értékes hagyomá-

mányokat, de épp oly érdekessé és szerethetővé varázsolva, mint más vidékeken. Nemcsak a közösségeknek, de egyes-egyedenként is el kell jutnunk arra a felismerésre, hogy mi is a táj részei vagyunk, és kellő alázattal forduljunk felé, és ne a minden határon túli önmegvalósítást hajszolva romboljuk le környezetünk harmóniáját. Meg kell tehát ismernünk tájrendező hagyományainkat, és mai, környezetalakító tevékenységünket e szerves egységhez igazítva végezni.

A Balaton-felvidéki épített örökségünk értékeinek megértéséhez természetesen a részleteket, a részletekben rejlő szépségeket kell felfedeznünk, megértenünk az épületek arányait, az anyaghasználatot, a színek világát. Azonban megismerés sem elegendő, egy-egy új épület, lakóház tervezeténél a helyi építészeti sajátosságok megfelelő alkalmazása is szükséges ahhoz, hogy igazán harmonikus, a lakókörnyezetbe és a tájba is szépen simuló házunk legyen.

Ehhez a tervezettséghez nyújt gyakorlati segítséget Krizsán András régóta várt új könyve, a Balaton-felvidéki építészeti útmutató. Krizsán András e munkáját szakemberek is és laikusok is haszonnal forgathatják és használhatják a tervező munkához vagy az álmódhoz. A megejtően szép fényképekkel és a könnyen értelmezhető ábrákkal bőségesen illusztrált könyvben könnyedén eligazodunk a település-szerkezet, a tájhasználat, az illeszkedés fogalmai között, és gyorsan érthetővé válnak a Balaton-felvidéki építészet karakter jegyei, az arányosság, a tiszta, egyszerű szerkesztés, a nyugodt vonalvezetés, a fő homlokzat díszítései, a minőségi, természetes anyagok használata. Az apró részletek tekintetében is bőséges példázattal szolgál a gyűjtemény. A tetők, a kémények, az ablakok, zsalugáterek, ajtók, tornácok, homlokzati kialakítások és díszítő elemek tekintetében is számtalan követendő, valamint kerülendő példát is ábrázol.

Krizsán András új könyve kereskedelmi forgalomban nem kapható, a szakma számára a kamarán keresztül érhető el, a felsőörsi érdeklődő közösség a Faluház könyvtárában találja meg. Kívánom, hogy az érdeklődő építkezést fontolgatók haszonnal forgassák.

KULCSÁR TAMÁS

BALATON-FELVIDÉKI ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Egy tájegység építészeti karaktergyűjteménye és útmutató tanulmánya

Köszönet az 1%-ért

A Felsőörsi Református Egyházközségért Alapítvány kuratóriuma köszönetet mond mindazoknak, akik 2013. évi jövedelemadójuk 1%-át az Alapítvány céljaira felajánlották. Az így befolyt összeget, 61.112 Ft-ot a hittanos gyermekek nyári táboroztatásához, illetve karácsonyi ajándékozáshoz támogatásként használtuk fel.

Kérjük szíves támogatásukat a jövőben is! Az Alapítvány adószáma: 18913048-1-19

TISZTELETTEL AZ ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMA

A Felsőörsi Polgárőr Közhasznú Egyesület ez úton is köszönetet szeretne mondani ifj. Légrádi Józsefnek a Škoda Yeti típusú szolgálati autónkon elvégzett ingyenes téli gumi felszerelésért.

FELSŐÖRSI
Hirmondó

Kiadja: a Felsőörsi Önkormányzat • Szerkeszti a Humán Bizottság

Lapszerkesztő: Tóth Csabáné közösségszervező

ISSN 2063-6350

Nyomdai kivitelezés: Tradeorg Kft., Balatonfűzfő-Gyártelep
Készült 600 példányban

Hírek, tudósítások, információk, események közölhetők.
Hirdetésfelvétel a közösségszervezőnél a polgármesteri hivatalban.
Lapzárta: minden hónap 20-án.

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek a kiadó véleményével

Református teaest

A böjt előtti időszak elengedhetetlen eseménye már több, mint 100 éve – kisebb megszokásokkal – a református gyülekezet által megrendezett teaest. Kezdetben vallásos estnek hívták, és eredetileg közös kezdeményezés volt a katolikus testvérekkel. Jótékonyági céllal született, az első világháború özvegyeinek és árváinak, hadirokkantjainak megsegítésére. A mai napig megmaradt a jótékonyági cél: idén január 31-én a református templom felújításának

második szakaszára gyűjtöttünk. Az ökumenikus jelleg is megmaradt, hiszen az esten is különböző felekezetek tagjai vettek részt. Zsúfolásig megteltek a református közösségi ház terei – kicsik és nagyok kedveskedtek énekekkel, versekkel, színpadra vitt mesével. Az asztalok roskadoztak a finom süteményektől, pogácsáktól, a tombola jegyek pedig ismét nagyon népszerűek voltak. Az est motója a Példabeszédek könyvének egy verse volt: „Aki mást felüdít, maga is felüdül!”

(11:25) Valóban felüdültünk a színes műsortól, a közös beszélgetésektől, a tombola izgalmától, a találkozásoktól. A közös nevetéstől. Azt gondolom, hogy fontosak az alkalmak, amikor önfeledten és örömmel tudunk együtt lenni – Isten jelenlétében! Jó volt hallgatni a kicsi óvodások Kovácsné Miskey Tünde vezette csoportjának, illetve a nagyobb hittanos gyermekek Istent dicsőítő énekeit és Búzavirág dalkör ökumenikus gyülekezeti énekeit, jó volt elgondolkodni Max Lucado: „Értékes vagy!” című meséjét feldolgozó színdarab mondanivalóján, és figyelni régi versek örök tanulságaira Kaszás Zoltán és Tislér Gyuláné testvérek szavaltára nyomán. Ismereteinket bővítette Rásky Mihályné visszatekintése a teaest történetére, felidéződtek az idősebbek számára megélt régi emlékek. Köszönjük, hogy együtt lehetünk, Istené legyen egyedül a dicsőség!

KÁNTORNÉ PÓLUS IBOLYA REF. LEKÉSZ

A keresztyén hit felfedezése
– tíz hetes sorozat –

*Felsőörsi Református Egyházközség,
Közösségi Ház (Szabadság tér 10.)*

VÁRJUK....

- Az Istent eddig nem találókat, de Őt keresőket.
- A kérdezőket.
- A hitükben, ismereteikben növekedni vágyókat.

MIKOR?

2015. február 12-től kezdve minden csütörtök este (10 héten át) 18.00–20.00 óráig.

MIT?

- Márk evangéliumán keresztül keressük a hit alapjait, gyakorlatian, a hétköznapi összefüggésben.
- Nincs semmilyen előfeltétel, semmit sem kell hozni, csak a nyitottságot.
- A sorozat ingyenes.

HOGYAN?

- Közös, könnyű vacsorával kezdünk.
- Beszélgetések és előadások váltakoznak.
- Jelentkezés: Kántorné Pólus Ibolya lelkész-nőnél, 06 20 51 247 51 (február 10-ig!)

BALATON
GYÓGYSZERTÁR

FIÓKGYÓGYSZERTÁR NYITÁS

FELSŐÖRS Szabadság tér 2., az Önkormányzat épületében

Hétfő: 14 - 17 óráig

Kedd, Szerda, Csütörtök: 8 - 11 óráig

Péntek: 10 - 13 óráig

- ⚓ gyógyszerek, gyógytermékek széles választékának készleten tartása
- ⚓ bankkártyás és egészségpénztári fizetési lehetőségek
- ⚓ gyógyászati segédeszközök beszerzése
- ⚓ gyors, udvarias kiszolgálás
- ⚓ nyújtott nyitvatartás